

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СЛУЖБОВИХ ВІДРЯДЖЕНЬ

THEORETICAL BASICS OF BUSINESS MISSIONS

У даній статті автор аналізує наявні підходи до визначення поняття «службове відрядження», доходить висновку про їх неточність та суб'єктивізм у формулюванні. Автор пропонує власне визначення досліджуваного поняття, на основі чого окреслює особливості службових відряджень через розкриття ознак останніх. Автором встановлюються також класифікаційні аспекти поділу службових відряджень на види. Автор відмічає, що наявне нормативно закріплене теоретичне визначення поняття службового відрядження та основні засади організації службових відряджень в межах України мають певні прогалини в регулюванні, зокрема найбільш проблемним аспектом є неврегульованість службових відряджень в недержавних підприємствах. У результаті дослідження автор констатує необхідність нормативного закріплення встановлених теоретичних засад службових відряджень однаковою мірою як у застосунку щодо організації державного, так і приватного секторів функціонування.

Ключові слова: відрядження, службове відрядження, робоча поїздка, службове доручення, організація службового відрядження.

Nowadays, it is impossible to imagine the activities of any enterprise, institution or organization without sending their employees on business trips. Business trips are work trips, in relation to which a number of practical questions always arise: both regarding their implementation and accounting. In view of this, a thorough normative and legal framework for the organization of business trips should be created, which would fully cover the entire range of problematic issues regarding their organization and accounting. To date, the legal framework governing business trips is scattered across various legal acts, which does not allow to fully establish the theoretical foundations of the organization of business trips. Also, an important aspect of this regulatory framework is that its norms apply only to enterprises, institutions and organizations that are fully or partially financed by the state, which does not cover the legal regulation of enterprises with non-state sources of financing. In view of this, an important aspect of this study is the establishment of the theoretical foundations of business trips, which would equally cover both business trips in the state and non-state economic sectors. In this article, the author analyzes the existing approaches to the definition of the concept of "business trip", comes to a conclusion about their inaccuracy and subjectivism in the formulation. The author offers his own definition of the studied concept, on the basis of which he outlines the peculiarities of business trips through the disclosure of the latter's features. The author also establishes the classification aspects of the division of business trips into types. The author notes that the existing normative theoretical definition of the concept of a business trip and the basic principles of organization of business trips within Ukraine have certain gaps in regulation, in particular, the most problematic aspect is the irregularity of business trips in non-state enterprises. As a result of the study, the author states the need for normative consolidation of the established theoretical foundations of official business trips to the same extent both in the application to organizations of the public and private sectors of operation.

Key words: business trip, business trip, business trip, official assignment, organization of a business trip.

УДК 331.315:657

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.76-36>

Савчук Т.В.

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу
Шолопак К.А.
студентка
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу

Savchuk Tetyana

Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas
Sholopak Karina
Ivano-Frankivsk National Technical
University of Oil and Gas

Постановка проблеми. У 21 столітті неможливо уявити діяльність суб'єкта господарювання без скеровування працівників у службові відрядження. Відрядження набувають більш важливого значення, у порівнянні із простою робочою поїздкою, оскільки мають ряд позитивних аспектів не лише для роботодавця, але й для працівника. Однак, на сьогоднішній день залишається невирішеною проблема теоретичного обґрунтування службових відряджень, оскільки законодавча база з цього приводу обмежується лише встановленням окремих аспектів службових відряджень в організаціях, що мають державну форму фінансування, не зачіпаючи при цьому тих суб'єктів, які хоч і не фінансуються за рахунок державного бюджету, проте також скеровують своїх працівників у службові відрядження.

Ускладнюється проблема теоретичного визначення службового відрядження також і тим, що науковці досі не дійшли єдиної позиції щодо визначення даного поняття та його особливостей. З огляду на це, тема даного дослідження є актуальною та потребує комплексного підходу до її розкриття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тему службових відряджень досліджували такі українські науковці: Білоконь О. В., Височан О. О., Гресь Н. Л., Кадацька А. М., Кірейцева Г. Г., Кривохижа О. О., Лісна І. В., Макаренко А. П., Мирончук Ю. Я., Недоступ К. К., Рудницька О. П., Тарасова Г. О. та ряд інших. Однак, дані науковці опираються більшою мірою на характеристику організаційних аспектів службових відряджень, не приділяючи при цьому належної уваги теоретичним аспектам визначення та характеристики службових відряджень.

Формулювання цілей статті. Метою статті є окреслення теоретичних засад поняття службового відрядження, встановлення його економічної суті та особливостей організації.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на достатню увагу в науковій літературі, інститут «службового відрядження» досі не отримав чіткого правового та економічного визначення та розробки, що породжує деякі питання у його правовому регулюванні та правозастосуванні, а також здійсненні облікового відображення.

Поняття «службового відрядження» відповідно до законодавства передбачає собою поїздку

працівника на певний строк, здійснювану за розпорядженням керівника підприємства, з метою реалізації службового доручення останнього, яке відбувається поза постійним місцем роботи такого робітника [1]. При цьому здійснюється оформлення документів, відповідно до яких відбувається підтвердження мети службового відрядження потребами підприємства.

Однак, на нашу думку, широкий підхід до формулювання поняття «службового відрядження», встановлений Інструкцією № 59, не дозволяє досягнути дійсної суті даного поняття, адже зайва деталізація відволікає від головного. Негативним фактором визначеного в Інструкції № 59 поняття службового відрядження, є й те, що даним терміном окреслюються лише ті відрядження, які здійснюються підприємствами, установами, організаціями, фінансування яких здійснюється повністю чи частково за рахунок державного бюджету, що, однозначно, є несправедливим, оскільки не охоплює діяльності недержавних підприємств.

То ж звернемось до існуючих визначень даного поняття (табл. 1).

Наведені вище визначення, на нашу думку, є суб'єктивними та не охоплюють всіх особливостей службового відрядження як такого. З огляду на це, сформулюємо власну дефініцію поняття «службового відрядження». Службове відрядження – це строкова поїздка робітника за розпорядчим документом роботодавця, яка здійснюється з певною документально затвердженою метою поза місцем роботи працівника – як за кордон, так і в межах країни, із наданням останньому роботодавцем певних гарантій щодо виконання такої діяльності.

Виділивши основні ознаки, розчленуємо процитоване визначення на змістовні компоненти – особливості службового відрядження:

1. По-перше, відрядження – це «поїздка». До того ж, не будь-яка, а саме «в іншу місцевість»,

тобто за межі населеного пункту, у якому здійснюється постійна робота (служба) відповідно до трудового договору (контракту) [7].

Значна частина науковців не відносить до службового відрядження виконання доручення роботодавця у тому ж населеному пункті, вважаючи, що у такому разі відсутня згадана у Інструкції №59 «поїздка» працівника. Відмова визнавати виконання службового доручення поза місцем постійної роботи на короткочасний термін (наприклад, протягом одного робочого дня) і в тому ж населеному пункті службовим відрядженням призводить до правової невизначеності статусу працівника, відсутнього на своєму звичайному робочому місці. Не зрозумілі будуть гарантії та компенсації робітнику для такого випадку.

Хоча нормативно в Україні не визнаються місцеві відрядження, судова практика визнає їх існування, зазначаючи при цьому, що відмова від направлення в «місцеві» відрядження або відмова від оформлення звітної документації щодо таких відряджень тягнуть за собою правомірну можливість застосування до роботодавця дисциплінарних стягнень.

При цьому практика виробила правило, за яким особливий порядок направлення до «місцевих» відряджень з оформленням журналів таких відряджень та локально встановленим спрощеним порядком узгодження скеровування у відрядження. Слід зазначити, що у значній кількості випадків, виходячи із зазначеної вище поширеної спрощеної форми відбуття в «місцеві» відрядження (наприклад, неузгодження поїздки з роботодавцем, а тільки відмітки про вибуття у таке відрядження самим працівником у відповідному журналі, у тому числі електронному), можна припустити відсутність такої обов'язкової ознаки службового відрядження, як «розпорядження роботодавця». Але, можливо, врегульованість

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «службове відрядження»

Науковець	Визначення поняття
Пузирний В. Ф. [2, с. 93]	Виконання працівником за розпорядженням роботодавця своєї трудової функції протягом певного терміну поза місцем постійної роботи, в іншій місцевості з наданням гарантій та компенсацій
Канцедал Н. А. [3, с. 29].	Здійснення робітником підприємства, установи чи організації його трудової функції відповідно до розпорядження керівництва поза його місцем основної роботи, однак в його інтересах, на іншому підприємстві
Шляміна К. С. [4, с. 129]	Здійснювана за розпорядженням керівника чи з відома адміністрації підприємства, установи чи організації поїздку працівника з метою виконання останнім службового чи іншого доручення, що є прямо пов'язаним із реалізацією його обов'язків поза місцем постійного працевлаштування
Миرونчук Ю. Я. [5, с. 7].	Для службового відрядження характерне виконання завдання, пов'язаного зі службою, тобто в інтересах підприємства, з яким відряджена особа перебуває в трудових правовідносинах
Тютюнник С. В. [6, с. 185]	Поїздка працівника за розпорядженням роботодавця (або уповноваженого органу) з метою здійснення певної роботи, виконання завдання чи реалізації доручення, що передбачає відшкодування витрат, понесених у зв'язку з цією поїздкою

Джерело: розроблено автором

роботодавцем такого «самостійного» порядку завчасно відповідним локальним нормативним актом може вважатися презумпцією заздалегідь виданого розпорядження роботодавця у разі обґрунтованої необхідності відбувати у відповідну місцеву поїздку.

Ще одним можливим прикладом складності спроб розмежування «класичних» та «нестандартних» службових відряджень є направлення працівника у відрядження у тому самому місті до контрагента роботодавця, зокрема, для місячного вивчення його документації (наприклад, через особливий режим зберігання інформації або для отримання коментарів за документами безпосередньо у працівників замовника); і працівник впродовж цього місяця не повертається на місце постійної роботи.

З тих самих правових підстав можливі відрядження у межах однієї організації, якщо її головний і структурні підрозділи розкидані в різних населених пунктах.

Міністерство фінансів України у своєму листі «Про службові відрядження» від 22.03.2013 № 31-07230-16-27/9358 зазначає, що «якщо при виконанні своїх безпосередніх обов'язків робітник здійснює виконання роботи, якою передбачається здійснення постійного роду поїздок на території, підвідомчій йому, то такого роду поїздки не можуть вважатися службовими відрядженнями» [8]. Міністерство фінансів також робить примітку про те, що в цьому разі робітник може розраховувати на відшкодування витрат на проїзд у встановленому законодавцем порядку.

Поширеною також є думка, що основним критерієм відмінності службового відрядження від роботи на постійному місці має бути характер подорожі [9]. Якщо працівник виконує якісь окремі доручення роботодавця, це відрядження. А якщо він виконує всі свої обов'язки, передбачені трудовим договором, слід вважати, що він спрямований на постійне місце роботи. На наш погляд, цей підхід є сумнівним, тому що в місці відрядження цілком можливо виконувати трудову функцію в повному обсязі і застосовувати всі наявні знання, вміння, навички, наприклад, консультуючи організацію за місцем відрядження або роблячи професійну оцінку отриманої у відрядженні інформації. Тільки системний підхід до визначення особливого режиму направлення працівника у службове відрядження дозволяє чітко визначити особливості правового статусу відповідного працівника. Окрім розглянутих вище ознак службових відряджень слід враховувати і загальні положення Інструкції № 59. Як зазначається у ній, місцем постійної роботи слід вважати місце розташування організації (відокремленого структурного підрозділу організації), робота в якому обумовлена трудовим договором [1]. З огляду на це, будемо вважати, що

робоча поїздка з метою виконання особою її трудових обов'язків у відокремленому структурному підрозділі організації – це виконання обов'язків за трудовим договором, тобто її основна робота, а коли має місце спеціальне завдання керівника, яке скерована у поїздку особа повинна виконати у відокремленому структурному підрозділі організації – тоді можна говорити про наявність службового відрядження.

2. По-друге, для відрядження необхідне розпорядження роботодавця, оформлене належним чином. Під «розпорядженням» мають на увазі вираз керівної волі (наказ), чи іншим чином сформульоване рішення керівництва. Тому на практиці визнаються належно оформленими «розпорядженнями», але – що найчастіше – «накази», а для держслужбовців це й «ухвали» [10, с. 179].

Розпорядження (наказ) про відрядження, як і будь-яке інше рішення такого роду, може бути змінено, доповнено та скасовано відповідно до законодавства. У ньому допускається зміна змісту службового завдання, термінів, місця та інших елементів відрядження, але неприпустимо обмежувати права відрядженого.

За цією ознакою не вважається відрядженням самовільний від'їзд або законна поїздка в робочий час для виконання державних та громадських обов'язків (наприклад, за викликом до правоохоронних органів або для здійснення депутатських повноважень), оскільки такий робітник, не може вважатися роботодавцем особою, що знаходиться у службовому відрядженні.

Особливий порядок відрядження «керівників» визначається вищим органом чи власником майна (його уповноваженим). При цьому держструктури надають перевагу такому порядку, за якого керівник держорганізації відряджається лише за рішенням або за попередньою письмовою згодою відповідного міністра (голови держкомітету) або його заступника. Такі високі керівники визначають завдання на відрядження. У інших організаціях порядок часто такий, що керівник «сам себе відряджає», поєднуючи у собі повноваження того, хто скеровує у відрядження, і відрядженого, наказуючи від першої особи (організації) третій особі (посадовцю цієї організації). Але, якщо подібне «самовідрядження» здійснюється без рішення про делегування відповідних правомочностей, воно вважається таким, що не відповідає законодавству і навіть може стати причиною притягнення до відповідальності за перевищення посадових повноважень.

Оскільки відряджає роботодавець, то відрядженим, зрозуміло, може бути тільки найманий працівник, а не особа, яка перебуває в якихось інших (наприклад, у цивільно-правових) відносинах з тією самою організацією або приватним підприємцем. Отже, направити у відрядження особу,

з якою укладено цивільно-правовий договір, не можна. Такий погляд свого часу висвітлив Львівський апеляційний адміністративний суд у справі № 9104/148078/12 від 18 червня 2015 р. [11].

З визначення службового відрядження випливає, що у відрядження працівник може бути спрямований лише в тому разі, коли він працює за трудовим договором, якщо ж між роботодавцем і робітником мають місце відносини щодо виконання робіт без трудового договору, то в цьому разі про відрядження не може йти і мови. Це підтверджує і Інструкція № 59, якою мають керуватися роботодавці при відрядженні працівників.

З іншого боку, слід пам'ятати, що Інструкція № 59 у п. 2 Розділу 1 прямо виводить зі складу відряджень службові поїздки працівників, постійна робота яких здійснюється у дорозі або має роз'їзний характер [1]. Отже, витрати працівників, чия праця пов'язана з регулярними службовими поїздками або з роз'їзним характером роботи, не можуть розглядатися як витрати на відрядження.

Через те, що можливе відрядження лише особи, яка працює в організації на підставі трудового договору, на відрядженого працівника поширюються всі гарантії та компенсації, встановлені КЗпП.

3. По-третє, для відрядження характерний «певний термін». Безстрокових відряджень «не існує» за визначенням. Хоча, на практиці, термін службового відрядження, що встановлюється Інструкцією № 59, може бути і більшим 30 днів. Правознавці схильні стверджувати, що граничний термін відрядження – 30 днів, а відрядження більшої тривалості можливі лише за згодою працівника. Водночас, присутність у законодавстві граничних термінів – 30 днів, не означає, що не можна збільшувати терміни відрядження. Інструкцією № 59 закріплено також, що строк всіх відряджень не може бути більшим, ніж 60 днів на рік. Однак тут такі, законодавець визначає винятки з цього правила та наводить у абзацах другому – шістнадцятому пункту шостого Постанови КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» випадки, коли строк дії відрядження може бути більшим за вказані вище строки [13].

4. По-четверте, відрядження – це виконання службового завдання. У такому завданні – суть того, для чого скеровування у відрядження від-

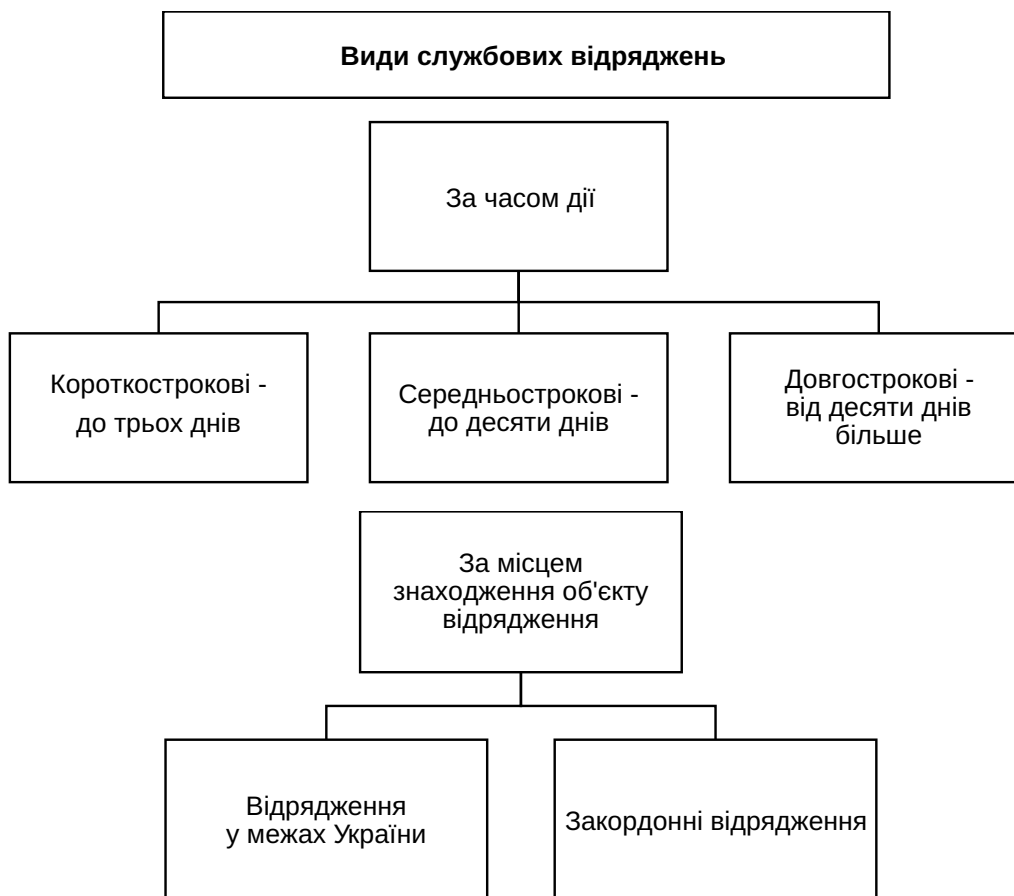

Рис. 1. Види службових відряджень

Джерело: розроблено автором на основі аналізу норм законодавства

бувається, тобто його ціль. До нього зводяться специфічні права та обов'язки працівника на час відрядження. Воно обов'язково закріплюється у розпорядженні (наказі, постанові) та виконується особою, що скеровується у службове відрядження, у встановлений термін у зазначеному місці.

У тому, що завдання саме службове, не слід сумніватися. Адже жодне відрядження не може вийти за рамки трудових (службових) відносин, що склалися. Воно не скасовує і не змінює стрижневих прав та обов'язків за трудовим договором (контрактом), а лише доповнює їх комплексом специфічних доручень відповідно до розпорядження чи наказу роботодавця.

5. По-п'яте, службове відрядження має бути пов'язаним з основною (господарською) діяльністю підприємства, посадовою інструкцією відрядженого працівника та визначеними нею трудовими функціями останнього. Зокрема, забороняється робітника виробництва направляти у службове відрядження для укладення договору [13].

Виходячи з положень законодавства, можна виділити певні різновиди службових відряджень, залежно від терміну їх дії і місця знаходження об'єкту відрядження (рис. 1).

Деякі автори виділяють також «місцеві відрядження», тобто відрядження в межах одного населеного пункту, однак ми не погоджуємось із таким підходом і вважаємо за доцільне поділяти відрядження на ті, які здійснюються в межах України, та ті, які прийнято найменувати «закордонними».

Висновки. З огляду на вище викладене, можемо констатувати, що теоретичне закріплення поняття «службового відрядження» у запропонованій нами дефініції однаково підходить як для визначення службових відряджень організацій державного сектору, так і для їх окреслення у застосунку господарюючих суб'єктів. Зважаючи на це, дане визначення може послугувати основою правового закріплення поняття «службового відрядження» для приватних підприємств, яке так чи інакше повинно бути окреслене, зважаючи на існуючий правовий пробіл з цього питання. Уваги заслуговують й інші теоретичні засади службових досліджень, окреслені нами в цій статті, вони можуть слугувати ґрунтовною основою для реформування нормативно-правової бази, якою врегульовуються службові відрядження, а також бути джерелом для подальших наукових досліджень з цієї теми.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон № 59: Наказом М-ва фінансів України від 13.03.98 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (дата звернення: 08.07.2022).

2. Пузирний В. Ф. Поняття службового відрядження та його ознаки. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2020. С. 90–95.

3. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1 (83). С. 28–34.

4. Шляміна К. С. Особливості обліку витрат на відрядження. *Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді: тези I Всеукр. студентської наук.-практ. конф., Одеса, 4–5 квіт. 2019 р.* Одеса: ОНАХТ, 2019. С. 129–130.

5. Мирончук Ю. Я. Облік розрахунків за законними відрядженнями у вітчизняній та зарубіжній практиці. Тернопіль, 2021. 84 с.

6. Тютюнник С. В. Особливості оформлення та обліку закордонного відрядження. *Розвиток бухгалтерського обліку, оподаткування і контролю в умовах інтеграційних процесів*. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція. 22–23 жовтня 2020 рік. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 185–187.

7. Службове відрядження Україною: вивчаємо особливості. *Консультант Кадровика. Е-версія*. 2020. № 9. URL: <https://profpressa.com/articles/sluzhbove-vidriadzhennia-ukrayinoiu-vivchaimo-osoblivosti> (дата звернення: 17.05.2022).

8. Про службові відрядження. Лист Мінфіну України від 22.03.2013 № 31-07230-16-27/9358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9358201-13#Text> (дата звернення: 17.07.2022).

9. Соломіна М., Болохова Т. Поїздка до іншого міста: відрядження чи роз'їзна робота. Оплата праці. 2015. № 16. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ot/2015/august/issue-16/article-11092.html> (дата звернення: 17.07.2022).

10. Плаксієнко В. Я., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. та ін. Відрядження: документування й відображення в бухгалтерському та податковому обліку. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2020. Volume 5. № 1. С. 177–189.

11. Ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 18.06.2015 № 9104/148078/12. URL: https://ips.ligazakon.net/document/so13010?_ga=2.255735176.1236296382.1652748007-1765500262.1652748007 (дата звернення: 17.07.2022).

12. Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів. Постанова КМУ від 02.02.2011 № 98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 17.07.2022).

13. Онищенко В. Відрядження по Україні 2021. Головбух, 2021. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7345-vdryadjennya-po-ukran-2019>. (дата звернення: 17.07.2022).

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennia Instruktсии pro sluzhbovi vidriadzhennia v mezhakh Ukrainy ta za kordon № 59: Nakazom M-va finansiv Ukrainy vid 13.03.98 r. [On the approval of the Instruction on business trips within

Ukraine and abroad No. 59: By order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 03.13.98]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (accessed 08.07.2022).

2. Puzyrnyi V. F. (2020) Poniattia sluzhbovoho vidriadzhennia ta yoho oznaky [The concept of a business trip and its features]. *Naukovi pratsi NU OluA*, pp. 90–95. (in Ukrainian)

3. Kantsedal N. A. (2019) Bukhhalterskyi oblik tsyfrovoyi epokhy: rozshyrennia terminolohichnykh kordoniv [Accounting of the digital era: expansion of terminological boundaries]. *Oblik i finansy*, no. 1 (83), pp. 28–34. (in Ukrainian)

4. Shliamina K. S. (2019) Osoblyvosti obliku vytrat na vidriadzhennia [Peculiarities of accounting for travel expenses]. Proceedings of the *Aktualni aspekty sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy (Odesa, April 4–5, 2019)*. Odesa: ONAKhT, pp. 129–130. (in Ukrainian)

5. Myronchuk Yu. Ya. (2021) Oblik rozrakhunkiv za zakoronnyimi vidriadzhenniamy u vitchyzniani ta zarubizhnii praktytsi [Accounting of calculations for overseas business trips in domestic and foreign practice]. Ternopil, 84 p. (in Ukrainian)

6. Tiutiunyk S. V. (2020) Osoblyvosti oformлення ta obliku zakordonnoho vidriadzhennia [Peculiarities of registration and accounting of foreign business trips]. Proceedings of the *Rozvytok bukhhalterskoho obliku, opodatkuvannia i kontroliu v umovakh intehratsiinykh protsesiv (October 22–23, 2020)*. Kherson: DVNZ «KhDAU», pp. 185–187. (in Ukrainian)

7. Sluzhbove vidriadzhennia Ukrainoiu: vyvchaiemo osoblyvosti [Business trip to Ukraine: we are studying the specifics]. *Konsultant Kadrovyka. E-versiia*. 2020. №9. Available at: <https://profpressa.com/articles/sluzhbove-vidriadzhennia-ukrayinoiu-vivchaiemo-osoblyvosti> (accessed: 17.05.2022). (in Ukrainian)

8. Pro sluzhbovi vidriadzhennia. Lyst Minfinu Ukrainy vid 22.03.2013 № 31-07230-16-27/9358 [About business trips. Letter of the Ministry of Finance of Ukraine

dated March 22, 2013 No. 31-07230-16-27/9358]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9358201-13#Text> (accessed 17.07.2022).

9. Solomina M., Bolokhova T. (2015) Poizdka do inshoho mista: vidriadzhennia chy rozizna robota [Trip to another city: business trip or traveling work]. *Oplata pratsi*, no. 16. Available at: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ot/2015/august/issue-16/article-11092.html> (accessed 17.07.2022).

10. Plaksiienko V. Ya., Pryidak T. B., Yaloveha, L. V. ta in. (2020) Vidriadzhennia: dokumentuvannia y vido-brazhennia v bukhhalterskomu ta podatkovomu obliku [Business trips: documentation and display in accounting and tax accounting]. *Ukrainian Journal of Applied Economics*, vol. 5, no. 1, pp. 177–189. (in Ukrainian)

11. Ukhvala Lvivskoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu vid 18.06.2015 № 9104/148078/12 [Resolution of the Lviv Appeal Administrative Court dated 06/18/2015 No. 9104/148078/12]. Available at: https://ips.ligazakon.net/document/so13010?_ga=2.255735176.1236296382.1652748007-1765500262.1652748007 (accessed 17.07.2022).

12. Pro sumy ta sklad vytrat na vidriadzhennia derzhavnykh sluzhbovtiv, a takozh inshykh osib, shcho napravliaiutsia u vidriadzhennia pidpriumstvamy, ustanovamy ta orhanizatsiiami, yaki povnistiu abo chastkovo utrymuiutsia (finansuiutsia) za rakhunok biudzhetykh koshtiv [About the amounts and composition of expenses for business trips of civil servants, as well as other persons sent on business trips by enterprises, institutions and organizations, which are fully or partially supported (financed) by budget funds]. Postanova KМУ vid 02.02.2011 № 98. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%B-F#Text> (accessed 17.07.2022).

13. Onyshchenko V. (2021) Vidriadzhennia po Ukraini 2021 [Trip to Ukraine 2021]. Holovbukh. Available at: <https://www.golovbukh.ua/article/7345-vdryad-jennya-po-ukran-2019> (accessed 17.07.2022).